

Do danas, proizvodnja takozvanih „**zelenih**“ metala, odnosno onih koji se koriste za proizvodnju baterija koje bi navodno trebalo da vode svet ka [zelenoj tranziciji](#) se odvija u zemljama koje se nalaze u Americi, Africi i Aziji. Korišćene za napajanje stvari u rasponu od turbina na vetar do električnih vozila, proizvodnja ovih baterija zahteva velike količine [litijuma](#), kobalta, nikla itd, koji se rutinski iskopava na svim kontinentima, osim u Evropi. Na primer, skoro **70%** kobalta koji danas koristi energetska industrija, iskopava se u **Demokratskoj Republici Kongo**. Indonezija je vodeća u proizvodnji nikla, iza nje su Filipini, dok u proizvodnji litijuma dominira Australija, dok su Čile i Kina na drugom i trećem mestu.

Izgleda da su sledeći ciljevi energetske industrije značajna [nalazišta litijuma](#) pronađena u Evropi, a posebno u Francuskoj i Portugalu. Štaviše, evropske zemlje koje poseduju ova nalazišta zagovaraju ovo kao priliku da njihova „zelena“ industrija postane manje zavisna od uvoza.

Od podzemlja do „zelene“ tranzicije

Za proizvodnju akumulatora za **električni automobil** potrebno je oko osam kilograma litijuma. Ako je cilj da se u narednih nekoliko godina pređe uglavnom na električna vozila (prema ciljevima Evropskog saveta), onda proizvodnja litijuma i drugih relevantnih metala mora drastično da se poveća.

Litijum je, naravno, toksičan za faunu i floru u oblastima iz kojih se kopa. Štaviše, ako litijum procuri u vodu za piće praćeno ljudskom potrošnjom ili čak i ako se udiše sistemski, može izazvati ozbiljne zdravstvene probleme kao što su određena neurološka stanja i karcinomi respiratornog trakta.

Uprkos tvrdnjama vlada i predstavnika takozvanih „zelenih“ energetske kompanije, uklanjanje litijuma i drugih metala iz tla za proizvodnju baterija samo će dovesti do daljeg uništavanja životne sredine.

Litijum i Kolet šuma

Pronađen u centralnoj **Francuskoj**, a pored Colette šume, nalazi se stari rudnik gline, ukupne površine 2.000 hektara (20.000 hektara) koji pripada kompaniji Imeris. Pored gline, utvrđeno je da ovo specifično područje sadrži velike količine metala, uključujući litijum, što je povećalo interesovanje kompanije.

U kompaniji tvrde da će uticaj na životnu sredinu biti minimalan, jer planiraju da kopaju isključivo u podzemlju, a ne preko površinskih kopa. Na ovaj način, zagađenje prašine, buke i posledice po šumu i vrste u njoj treba da budu zanemarljive. U stvarnosti, najveća pretnja od bilo koje vrste rudarstva je potencijalno curenje toksičnog otpada u obližnje zemljište, jezera, reke, rezervoare podzemne vode i useve. Što se tiče šume Kolet, stanovnici i aktivisti

za zaštitu životne sredine veruju da iskopavanje litijuma u toj oblasti predstavlja ozbiljan rizik za lokalni biodiverzitet, kao i za njegove izvore i reke.

Najveći rudnik u Evropi

U narednim mesecima i godinama, severni **Portugal**, u celini, biće epicentar konfrontacije između njegovih stanovnika i rudarskih kompanija, koje će nesumnjivo tražiti procenjenih 60.000 tona litijuma koji postoje pod zemljom u ovoj oblasti. Tačnije, vlada, lokalne vlasti i kompanija Savannah Resources planiraju izgradnju najvećeg rudnika litijuma u Evropi u blizini sela Covas De Barroso. Meštani sela, od kojih su većina stočari, odnedavno se organizuju i protestuju protiv izgradnje rudnika. Budućnost lokalnog prirodnog staništa, kao i život stanovnika, ugroženi su ovim rudarskim planovima. Uglavnom su zabrinuti da će lokalne rezerve vode ne samo biti izložene toksičnim zagađivačima, već će se i nekontrolisano koristiti za potrebe rudnika.

Osim toga, proglašenja o novim radnim mestima koja bi se mogla otvoriti ulaganjem nisu ubedljive, jer meštani shvataju da će za ova radna mesta biti potrebne specijalizovane veštine koje ne poseduju.

Licemerje se, međutim, tu ne završava. Kompanija je nedavno izjavila da će rudnik ispuštati još manje emisija staklene bašte u atmosferu nego što se ranije mislilo. Poslednjih godina energetske i rudarske kompanije proglašavaju potrebu da ograniče emisije gasova staklene bašte kao da je to kraj svega u zaštiti planete od klimatskih promena. Istina je da je zaštita ekosistema koji su u direktnoj opasnosti od svih vrsta rudarstva jednako ključna kao i ograničavanje emisije gasova staklene bašte. Međutim, ove kompanije često „zaborave“ da to spomenu kada reklamiraju svoju navodno ekološki prihvatljivu fasadu.

Stopama Srbije

Prošle godine, australijska kompanija **Rio Tinto** bila je prinuđena da odustane od planova da zauzme veliku površinu sa nalazištima litijuma u srpskoj dolini Jadar. Masovne demonstracije primorale su vladu da preispita ove planove, dajući primer ekološkim pokretima širom Evrope i ostatka sveta.

Bitka je, međutim, daleko od kraja. Od tada, kompanija je uložila preko 1,2 miliona evra u lokalna preduzeća kao vid „ekonomske podrške“. U stvarnosti, ovo je jasan pokušaj podmićivanja lokalnog stanovništva u iščekivanju potencijalnog predstojećeg referenduma o tom pitanju. U stvari, ovo je uobičajena praksa za Rio Tinto. Često ulaže u javnu infrastrukturu, drugi put direktno nudi novac meštanima koji imaju potencijal da promovišu svoj biznis plan.

Čekaju se dalje bitke

U budućnosti, ekvivalentne bitke će se neizbežno voditi u drugim regionima. Ponekad pod

izgovorom zaštite životne sredine, drugi put uz direktnu ucenu, podmićivanje ili represiju, nekoliko evropskih vlada i rudarskih kompanija odlučno je da eksploatiše [nalazišta litijuma](#) ili „**belo zlato**“ kako ga oni nazivaju, jer je neophodan element elektromotorna industrija. Ovo je industrija koja teoretski obećava da će ograničiti emisije staklene bašte, ali u praksi je to nemoguće zbog činjenice da se energija koju će koristiti za punjenje ovih baterija uglavnom proizvodi fosilnim gorivima.

S druge strane, lokalno stanovništvo i ekološki pokreti imaju sve razloge da nastave da se bore protiv ovih planova. Takođe je veoma važno da se nastavi pritisak za masovnim pomeranjem u istraživanjima oko **obnovljivih izvora energije** (OIE), sa ciljem da se u potpunosti zamene fosilna goriva i pronađu efikasni načini za minimiziranje opterećenja životne sredine u oblastima gde se stvaraju jedinice za proizvodnju alternativne energije. Suočavanje sa klimatskom krizom neće biti postignuto pristajanjem na planove i interese „zelenih“ preduzetnika. Samo sama društva mogu da se pozabave **klimatskim promenama** tako što će svrgnuti one koji dominiraju ekonomijom i proizvodnjom i krenuti napred inovacijama uz poštovanje budućnosti planete, prirode i ljudskog života.